Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Asiantuntijalausunto

22.9.2021

VN/24984/2020
VN/24984/2020-TEM-87

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto HE 131/2021 vp

Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut lakiehdotuksen valmisteluun koronapassisääntelyä koskevin osin tiiviissä yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön ja oikeusministeriön kanssa. Valmistelun tavoitteena on ollut koronapassin nopea käyttöönotto ja sitä tukevat sääntely- ja tekniset ratkaisut. Olemassa olevan EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallinen käyttö koronapassina mahdollistaa järjestelmän nopean toimeenpanon.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä, että tartuntatautilain muutosesityksen perusratkaisu on mahdollistava ei pakottava sääntely. Yritys voisi päättää omat liiketoiminnan tarpeet huomioiden, edellyttääkö se asiakkailtaan koronapassia vai toimiiko se kulloinkin voimassa olevien rajoitusten puitteissa. Koronapassin käyttöönotto lisää rajoitusten kohteena olevien yritysten liiketoimintamahdollisuuksia ja antaa ennakoitavuutta ja varmuutta esimerkiksi tapahtumien järjestäjille sen osalta, että tapahtuma voidaan varmasti järjestää rajoituksitta. Toisaalta koronapassin edellyttäminen tilaan pääsyn ehtona tarkoittaa sitä, että todistuksen tarkastamiseen vaaditaan henkilökuntaa. Tästä syystä on tärkeää, että yritys voi tehdä ratkaisun koronapassin käytöstä arvioimalla oman liiketoiminnan tarpeita.

Tartuntatautilain määräaikainen 58 i § esitetään säädettäväksi erityisesti oikeusvarmuussyistä. Pykälässä säädettäisiin tilanteista, joilla toiminnanharjoittaja voisi ainakin edellyttää voimassa olevan koronapassin esittämistä. Lakiehdotuksessa ei säädettäisi tilanteesta, jossa toiminnanharjoittaja tekisi terveysturvallisuustoimia, kuten edellyttäisi koronapassin esittämistä, sallitun asiakasvalinnan puitteissa. Asiakasvalinnan sallittavuutta arvioidaan muiden voimassa olevien säädösten nojalla.

Toimivaltaisten viranomaisten tekemien rajoituspäätösten tulee olla välttämättömiä ja oikeasuhtaisia ja koronapassin käyttömahdollisuus rajoitusten vaihtoehtona ei saa vaikuttaa rajoituksen välttämättömyys- ja oikeasuhtaisuusharkintaan. Jos alueellinen rajoitus ei ole enää välttämätön, se tulee poistaa. Samalla tavoin välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta on arvioitava ravitsemistoimintaan kohdistuvien rajoitusten osalta. Hybridistrategian linjausten mukaisesti rajoituksista luovutaan, kun rokotekattavuus saavuttaa noin 80 %:n tason. Jos kuitenkin tautitilanteen heikkenee voimakkaasti niin, että paikalliset rajoitukset ovat välttämättömiä, yritys voi hyödyntää koronapassia rajoituksen vaihtoehtona.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Työ- ja elinkeinoministeriö				
PL 32 00023 Valtioneuvosto	Aleksanterinkatu 4	29 516 001 35 829 516 001	916 062 160 +358 9 1606 2160	www.tem.fi

Lakiesitys sisältää rajoituksia koronapassin käytölle epidemiatilanteen ollessa alueellisesti niin vakava, että yleisötilaisuudet tulisi kokonaan kieltää tai asiakastila kokonaan sulkea. Tämän lisäksi esitys sisältää ns. hätäjarrumekanismin, jossa valtioneuvosto asetuksellaan rajoittaa ajallisesti koronapassin käyttöä rajoitusten vaihtoehtona, jos rokotusten teho yllättäen merkittävästi heikkenisi ja olisi vaara terveydenhuollon ylikuormittumiselle. Työ- ja elinkeinoministeriö tukee sääntelyyn ehdotettuja varotoimia ja ns. hätäjarrumekanismeja. Niiden käyttöä koskevan välttämättömyyskynnyksen tulee kuitenkin olla korkea huomioiden se, että koronapassin on nykytiedon nojalla todettu hyväksyttävällä tavalla yhtä tehokkaasti tavaksi torjua taudin leviämistä kuin tartuntatautilain perusteella annettavat rajoitukset.

Koronpassin tulee olla vaihtoehto tartuntatautilaissa säädetyille rajoituksille. Valmistelun aikana on arvioitu koronapassin hyödyntämistä myös muissa käyttötarkoituksissa erillisenä terveysturvallisuustoimena esimerkiksi teollisuudessa tai rakennuksilla. Lisäksi arvoitiin koronapassin edellyttämistä työntekijöiltä tilanteessa, jossa sitä edellytetään asiakkailta. Koronapassin käytön ulottaminen työelämään vaatisi työlainsäädäntöön tehtäviä merkittäviä muutoksia. Huomioiden asiaan liittyvät perusoikeudelliset kysymykset sekä työoikeudellisten säädösten valmistelutapa, todettiin, että työoikeudellisia muutoksia ei kyetä valmistelemaan annetussa määräajassa.

Maahantuloa koskeva sääntely

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä, että maahantuloa koskevista rajoituksista pyritään luopumaan niin nopeasti, kun se on terveysturvallisuus huomioiden mahdollista. Rajoitusten välttämättömyyttä ja oikeasuhtaisuutta on tarpeen seurata ja rajoituksia lieventää tai purkaa tilanteessa, kun ne eivät ole enää välttämättömiä.

Hallitusneuvos Liisa Huhtala